

voor Uniezaken en
Overzeese Rijksdelen

15 April 1950 ~~xx~~

SM/363

Aan Zijne Excellentie
Dr. H.M.Hirschfeld,
Hoge Commissaris van het Koninkrijk
der Nederlanden
te
Djakarta.

Apice,

Mijn dank voor de brieven van Dr. van Straten, welke
gij mij bij Uw schrijven van 2 April deed toekomen.

Zoals ge bemerkt zult hebben ben ik inderdaad in goede
welstand gearriveerd. Sindsdien ben ik zeer bezet geweest,
vandaar dat ik u nog niet eerder schreef.

Deze week zijn de Ministers en Staatssecretarissen,
die ter Unieconferentie aanwezig waren, voor de Commissie
voor Uniezaken uit de Tweede Kamer verschenen om verslag
uit te brengen over de eerste Unieconferentie. Ik geloof,
dat dit verslag een goede indruk heeft gemaakt. De confe-
rentie op zich kan ongetwijfeld geslaagd heten en dit be-
seff' dringt hier thans wel door. In de Commissie kwam ook
even ter sprake de critiek, die op het Hoge Commissariaat
is uitgeoefend in de Vrije Pers etc.. Ik heb verklaard, dat
het Hoge Commissariaat met kracht voor de Nederlandse be-
langen optreedt, maar zijn kracht niet zoekt in misplaatst
uiterlijk krachtsvertoon, maar integendeel er alles op zet om
de goede verhoudingen met de R.I.S.-Regering te bewaren, wat
voor de Nederlanders in Indonesië veel heilzamer is dan
blaaskakerij. Toen ik dit uiteenzette gaven de leden van
de Uniecommissie blijk van instemming.

In de Ministerraad is insgelijks grote waardering voor
de wijze, waarop gij en Uw staf Uw moeilijke taak vervult.

Het U bekende rapport van de Chef van de Generale Staf
Generaal-majoor van Langen van 25 Maart 1950 is in de Mi-
nisterraad ter sprake gekomen, in het bijzonder de paragra-
fen 38 t/m 42 en 45. Men kon zich met de strekking van dit
rapport en in het bijzonder met de bovenaangehaalde para-
grafen niet verenigen. Men zou het op prijs stellen, als
de in Indonesië aanwezige exemplaren van dit rapport wer-
den vernietigd, met inbegrip van het concept, omdat wanneer
dit rapport ooit in verkeerde handen zou vallen de uitwer-
king daarvan funest zou zijn voor de verhoudingen tussen
Indonesië en Nederland. Ik moge deze aangelegenheid in Uw
byzondere aandacht aanbevelen. Zeer vertrouwelijk zij U
medegedeeld, dat de Minister President naar aanleiding van
dit rapport de opmerking maakte, dat het hem toch minder
gewenst voorkwam, dat Generaal-majoor van Langen chef van
de Missie zou worden, zij het ook slechts tijdelijk. Ik
deel dit gevoelen. Generaal-majoor van Langen is enigszins
geëxponeerd, en het is daarom niet goed, dat een nieuw

instituut als een militaire Missie is eventueel de weerslag zou ondervinden van hetgeen ten aanzien van Generaal-majoor van Langen toch altijd nog blijft dreigen.

Zoals ge zult bemerkt hebben is de Commissie voor Nieuw-Guinea samengesteld. Bij de besprekingen met de leden van deze commissie is mij gebleken, dat hun persoonlijke opvattingen van het Regeringsstandpunt niet belangrijk verschillen. Prof. van der Kolff is van de richting van de Partij van de Arbeid; Prof. van Dijk is anti-revolutionnair, maar kan zich niet verenigen met de door de leiding van de Anti-Revolutionnaire Partij gevoerde Indonesische politiek; Prof. Pieters is Katholiek. Wij zijn met onze benoeming op tijd voor de dag gekomen; af te wachten is nu of de R.I.S.-Regering, die harerzijds zoveel haast had met de samenstelling en werkzaamheden van deze commissie ook bij de uitvoering van het ter Unieconferentie genomen besluit de nodige voortvarendheid heeft betracht.

Ten aanzien van het Uniehof heb ik nog steeds geen officiële kennisgeving ontvangen met betrekking tot de personen die door de R.I.S.-Regering worden aangewezen. Waar het in de bedoeling ligt, dat de leden van het Uniehof in de eerste helft van Mei hier te lande beëdigd worden, meen ik thans niet langer te moeten wachten met het uitlokken van een Koninklijk Besluit, waarbij Donner, Beaufort en Prinsen worden aangewezen als leden van het Uniehof.

Gij begrijpt, dat de gebeurtenissen te Makassar door ons met gespannen aandacht gevolgd worden. Vooral de Minister-President is in zijn hart zeer opstandig tegen hetgeen men van R.I.S.-zijde aan de N.I.T. aandoet. Gelukkig praevaleert bij hem toch altijd het verstand boven het sentiment. Sentiment is mij ook niet vreemd, wanneer ik bemerk, dat Aziz, die blijkbaar op een vrijgeleide vertrouwd heeft, thans als gevangene wordt behandeld. Ik geloof, dat de R.I.S.-Regering met het oog op haar eigen internationaal aanzien verstandig zal doen haar succes ten aanzien van Aziz niet te bederven door een behandeling van Aziz, die men internationaal terecht of ten onrechte niet als volkomen fair zou beschouwen. Persoonlijk bewonder ik de tact en de voortvarendheid waarmede gij in critieke omstandigheden als deze onze belangen in Indonesië behartigt. Ge zult daarom begrijpen, hoe grote zorgen mij Uw vervanging baart. Ik mag geen aandrang op U uitoefenen om langer te blijven dan afgesproken is, dat zou mijnerzijds niet fair zijn. Maar aan de andere kant hoop ik, dat ge niet door de ingespannenheid van Uw arbeid eens te meer aanleiding zult vinden om haar de beëindiging van Uw huidige positie te verlangen. Ik geloof dat het dringend vereist is, dat gij een recreatieoord hebt, waar ge op geregelde tijden enigszins uit kunt blazen. De kansen op Tjipanas zijn, gelijk ik uit opmerkingen van Sukarno afleid, verkeken. Hatta heeft echter destijds in het vooruitzicht gesteld, dat een ander geschikt oord te Uwer beschikking zou worden gesteld. Gebeurt dit nu ook?

Ik hoop, dat ge Uw nieuwe gast, collega Rutten, in goede gezondheid zult kunnen bewaren. Ik twijfel er niet aan, of ge zult zijn gezelschap evenzeer op prijs stellen als ik dit doe. U moge dan in het economisch vlak weinig punten van ontmoeting met collega Rutten hebben, zijn opgeruimde aard, die alle moeilijkheden meester wordt, is ook U niet vreemd.

Met hartelijke groeten,

t.t.